

Euroopa Andmekaitseinspektori järgmist õigusakti käsitleva arvamuse kokkuvõte: komisjoni ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EMÜ/Euratom) nr 354/83 osas, mis käsitleb Euroopa institutsioonide ajalooliste arhiivide üleandmist Firenzes asuvalle Euroopa Ülikooli Instituudile

(Arvamuse täistekst (inglise, prantsuse ja saksa keeles) on Euroopa Andmekaitseinspektori veebilehel <http://www.edps.europa.eu>)

(2013/C 28/05)

1. Sissejuhatus

1.1. Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteerimine

1. 16. augustil 2012 võttis komisjon vastu ettepaneku võtta vastu nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EMÜ/Euratom) nr 354/83 osas, mis käsitleb Euroopa institutsioonide ajalooliste arhiivide üleandmist Firenzes asuvalle Euroopa Ülikooli Instituudile (edaspidi „ettepanek“) ⁽¹⁾. Ettepanek saadeti samal päeval Euroopa Andmekaitseinspektorile konsulteerimiseks.

2. Euroopa Andmekaitseinspektoril oli enne ettepaneku vastuvõtmist võimalus esitada mitteametlikke märkusi. Paljusid neid märkusi on ettepanekus arvesse võetud. Selle tulemusel on tugevdatud ettepanekus sisalduvaid andmekaitsemeetmeid. Euroopa Andmekaitseinspektoril on hea meel, et komisjon konsulteeris temaga ka ametlikult pärast ettepaneku vastuvõtmist ja käesolevale arvamusele on viidatud ettepaneku preambulis.

1.2. Ettepaneku eesmärgid ja taust

3. Nõukogu 1. veebruari 1983. aasta määrusega (EMÜ, Euratom) nr 354/83, mis käsitleb Euroopa Majandusühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ajalooarhiivide avalikkusele kättesaadavaks tegemist ⁽²⁾ (edaspidi „arhiivide määrus“), nõutakse Euroopa Liidu institutsioonidelt ja asutustelt ajalooarhiivide asutamist ning nende avalikkusele kättesaadavaks tegemist pärast 30 aasta möödumist. Arhiivide määrusega lubatakse igal institutsioonil ja asutusel säilitada oma ajalooarhiivi tema jaoks kõige sobivamas kohas.

4. Ettepaneku eesmärk on muuta arhiivide määrust ja teha paberandjal arhiivide säilitamine Firenzes asuvas Euroopa Ülikool-Instituudis (EUI) kohustuslikuks Euroopa Liidu kõigi institutsioonide ja asutuste jaoks (välja arvatud Euroopa Kohus ja Euroopa Keskpank). Juba praegu säilitavad Euroopa Komisjon, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Parlament oma paberandjal arhiive lepingu alusel EUIs. Nagu on selgitatud ettepaneku seletuskirjas, ei muudeta ettepanekuga seega hetkeolukorda, vaid pigem on selle eesmärk „tugevdada EUI rolli ajalooliste arhiivide haldamisel. See annab EUI ja ELi vahelisele partnerlusele kindla õigusliku ja rahalise aluse“.

5. Samuti ei muudeta ettepanekuga kehtivaid eeskirju ega menetlusi, mille kohaselt Euroopa Liidu institutsioonid ja asutused avavad oma ajalooarhiivid pärast 30 aasta möödumist üldsusele. Peale selle ei muudeta ettepanekuga ajalooarhiivi omandiõigust, mis kuulub endiselt selle üle andnud institutsioonile/asutusele. Lühidalt sisaldab ettepanek arhiivide määruse piiratud ja konkreetse eesmärgiga muudatusi ning sellega ei kavandata määruse põhjalikku ajakohastamist ega läbivaatamist.

1.3. Seotus andmekaitsega ja Euroopa Andmekaitseinspektori arvamuse eesmärgid

6. Oma ülesannete täitmiseks töötlevad Euroopa institutsioonid ja asutused suurt hulka andmeid, sealhulgas isikuandmeid. Teatud töödeldavad isikuandmed võivad olla andmekaitse seisukohast äärmiselt tundlikud ⁽³⁾ ja/või võivad need olla antud asjaomastele institutsioonidele/asutustele konfidentsiaalselt, eeldamata, et kunagi muutuvad need avalikkusele kättesaadavaks; sellised on näiteks töötajate tervise- või personalitöökirjeldused, mis sisaldavad isikuandmed või isikuandmed, mida töödeldakse seoses distsiplinaarmenetluste ja ahistamisjuhtumite menetlemisega, siseaudititega, mitmesuguste kaebuste või petitatsioonidega ning kaubandus- ja konkurentsivaldkonna, pettusevastaste või muude uurimistega.

⁽¹⁾ COM(2012) 456 final.

⁽²⁾ Nõukogu määrus (EMÜ, Euratom) nr 354/83 (EÜT L 43, 15.2.1983, lk 1).

⁽³⁾ Näiteks andmete eriliigid määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 10 tähenduses.

7. Osa selliseid isikuandmeid, sealhulgas teatud andmed, mis esmapilgul kujutavad asjaomastele isikutele kõige suuremat riski, hävitatakse kindlaksmääratud aja pärast, kui neid enam ei kasutata otstarbel, milleks need algselt koguti (või muudel nõuetekohastel halduseesmärkidel).

8. Samas suurt osa Euroopa institutsioonide ja asutuste valduses olevaid dokumente, sealhulgas neis sisalduda võivaid isikuandmeid, ei hävitata, vaid need antakse lõpuks üle Euroopa Liidu ajalooarhiividele ning tehakse ajaloolistel, statistilistel ja teaduslikel eesmärkidel avalikkusele kättesaadavaks ⁽¹⁾.

9. On tähtis, et Euroopa institutsioonidel ja asutustel oleksid selged tegevuspõhimõtted selle kohta, mis isikuandmeid tohib või ei tohi ajalooarhiividele üle anda ning kuidas kaitsta selliseid isikuandmeid, mida säilitatakse ajalooarhiivides ja tehakse nende kaudu avalikult kättesaadavaks. Nende tegevuspõhimõtetele tuleb tagada asjaomaste isikute eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitse ning saavutada tasakaal põhiõiguste kaitse ning dokumentidega tutvumise õiguse ja ajalooaringutega seotud õigustatud huvi vahel.

10. Kuigi mitmes Euroopa institutsioonis ja asutuses on kehtestatud dokumendihalduse, andmete säilitamise ja arhiivimise tegevuspõhimõtted (vt näiteks säilitatavate andmete ühine nimekiri, komisjoni väljantud asutusesisene haldusdokument ⁽²⁾), sisaldavad kõnealused põhimõtted üksnes piiratud suuniseid andmekaitse kohta. Säilitatavate andmete ühist nimekirja ja muid sarnaseid dokumente tuleks edasi arendada või täiendada täpsemate ja üksikasjalikumate andmekaitse suunistega.

11. Peale selle tuleb märkida, et kehtivad tegevuspõhimõtted on sõnastatud asutusesiseste dokumentidena, mitte nõukogu ja parlamendi vastuvõetud õigusaktidena. Arhiivide määrase kehtivas tekstis ei ole peale artikli 2 lõikes 1 oleva lühikese viite dokumentidele, „mille suhtes kehtivad erandid ning mis käsitlevad eraelu puutumatus ja isikupuutumatus, määratletuna [...] määrase (EÜ) nr 1049/2001 ⁽³⁾ [...] artikli 4 lõike 1 punktis b”, täpsustatud, mis isikuandmeid võib ajalooarhiividele üle anda ja seega teha hiljem avalikult kättesaadavaks.

12. Viidatud määrase (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punkti b omakorda tuleb tõlgendada vastavalt kohaldatavatele andmekaitseõigusaktidele, sealhulgas määrasele (EÜ) nr 45/2001, ja kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga. Seega peab otsustamisel, mis isikuandmed tuleks ajalooarhiividele üle anda, põhjalikult analüüsima iga juhtumit eraldi.

13. Praegu toimub nii direktiivi 95/46/EÜ ⁽⁴⁾ kui ka määrase (EÜ) nr 1049/2001 läbivaatamine, millele peaks järgnema ka määrase (EÜ) nr 45/2001 läbivaatamine. Kuigi nende seadusandlike muudatuste tulemusena saavutatakse eeldatavasti suurem selgus, ei ole nende üldise laadi tõttu tõenäoline, et neis esitatakse Euroopa institutsioonidele ja asutustele arhiivimistoimingute piisavalt konkreetsed suunised. Seoses arhiivide määrase endaga on komisjon teinud ettepaneku teha sellesse üksnes väheseid muudatusi, mis ei mõjuta artikli 2 lõiget 1 ega teisi sisulisi sätteid.

14. Käesolevas arvamuses pakub Euroopa Andmekaitseinspektor mõne konkreetse eesmärgiga muudatuse, mille saab sisse viia arhiivide määrase praegusel piiratud läbivaatamisel. Samuti juhib ta tähelepanu vajadusele võtta vastu erimeetmed, sealhulgas piisavad rakenduseeskirjad, et tagada andmekaitsekuksimuste tõhus käsitlemine dokumentide seaduspärase, ajaloolistel eesmärkidel säilitamise kontekstis.

⁽¹⁾ Arhiivide määrase artikli 1 lõikes 2 on määratletud nii (Euroopa Liidu institutsioonide ja asutuste) arhiivide kui ka ajalooarhiivid. Arhiivid on määratletud kui „institutsioonidest pärinevad või institutsioonide, nende esindajate või teenistujate käest tööülesannete täitmisel saadud või mis tahes liiki ning mis tahes kujul dokumendid [...], mis on seotud (Euroopa Liidu) tegevusega”. Ajalooarhiivid on määratletud kui „(institutsioonide) arhiivide osa, mis [...] on valitud alaliseks säilitamiseks” [...] „hiljemalt 15 aasta jooksul pärast nende koostamist” ja selleks „toimub esialgne sorteerimine, et eraldada säilitamisele kuuluvad dokumendid nendest, millel halduslik või ajalooline väärtus puudub”.

⁽²⁾ SEK(2007) 970, vastu võetud 4. juulil 2007; praegu toimub dokumendi läbivaatamine. Vt ka Euroopa Andmekaitseinspektori 7. mai 2007. aasta märkused 2007. aasta säilitatavate andmete ühise nimekirja kavandi kohta aadressil http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Supervision/Adminmeasures/2007/07-05-07_commentaires_liste_conservation_EN.pdf

⁽³⁾ EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43.

⁽⁴⁾ Vt komisjoni ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (COM(2012) 11 final). Vt ka Euroopa Andmekaitseinspektori 7. märtsi 2012. aasta arvamus isikuandmete kaitse reformi paketi kohta aadressil http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/Consultation/Reform_package.jsessionid=46ACCFDB9005EB950DF9C7D58BDE5377

15. Tausta selgitamiseks käsitletakse 2. jaos lühidalt mõnda üldist andmekaitseküsimust ning hetkesuundumusi seoses Euroopa Liidu ajalooarhiivide avamise ja digitaliseerimise, andmete anonüümseks muutmise ja anonüümseuse kaotamisega, samuti avatud andmeid käsitlevaid komisjoni algatusi.

10. Järeldused

65. Euroopa Andmekaitseinspektor tunneb heameelt, et ettepanekus käsitletakse andmekaitseküsimusi, eelkõige järgmist:

- kohaldatavat õigust käsitlevad sätted;
- järelevalveasutuse kindlaksmääramine;
- EUI rolli täpsustamine andmete töötlejana ja
- nõue võtta vastu rakenduseeskirjad andmekaitseküsimuste käsitlemiseks praktilisel tasandil.

66. Ülejäänud andmekaitseküsimuste käsitlemiseks soovib Euroopa Andmekaitseinspektor arhiivide määruse muudatustega

- täpsustada rakenduseeskirjade põhieesmärgid ja minimaalne sisu ning nende vastuvõtmise menetlus, sealhulgas juhtimisstruktuur ühtlustatud ja kooskõlastatud lähenemisviisi tagamiseks, vastuvõtmise selge ajakava ja konsulteerimine Euroopa Andmekaitseinspektoriga;
- selgitada ajalooarhiivides säilitatavate isikuandmete turvalisuse eeskirju;
- näha ette kaitsemeetmed seoses EUI valduses olevate eraarhiividega ning
- esitada vähemalt mõningad minimaalsed selgitused seoses arhiivide määruse artiklis 2 sisalduva erandiga, mis käsitleb eraelu puutumatust.

Brüssel, 10. oktoober 2012

Euroopa Andmekaitseinspektor
Peter HUSTINX
